

28.1.2011

MIHIN HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELYN SÄÄNTELY ON KEHITTYMÄSSÄ?

- linjauksia Suomesta
- kansainvälisestä kehityksestä

Reijo Aarnio
Tietosuoja-valtuutettu

TIETOSUOJAVALTUUTETUN TOIMISTO

FRAMEWORK PROGRAMMES 5 (ja 6)

EU:n DG Information Society/

UNIT C/4: Security and Confidentiality

Kohde: aktivoida informaatioyhteiskunnan teknistä kehitystä

Keinot: ”Framework programme (4 vuotta)

Vuosiohjelmat

Uusi: Euroopan tutkimusyhteistyöalue

TILANNE-ARVIO/ Sisältö

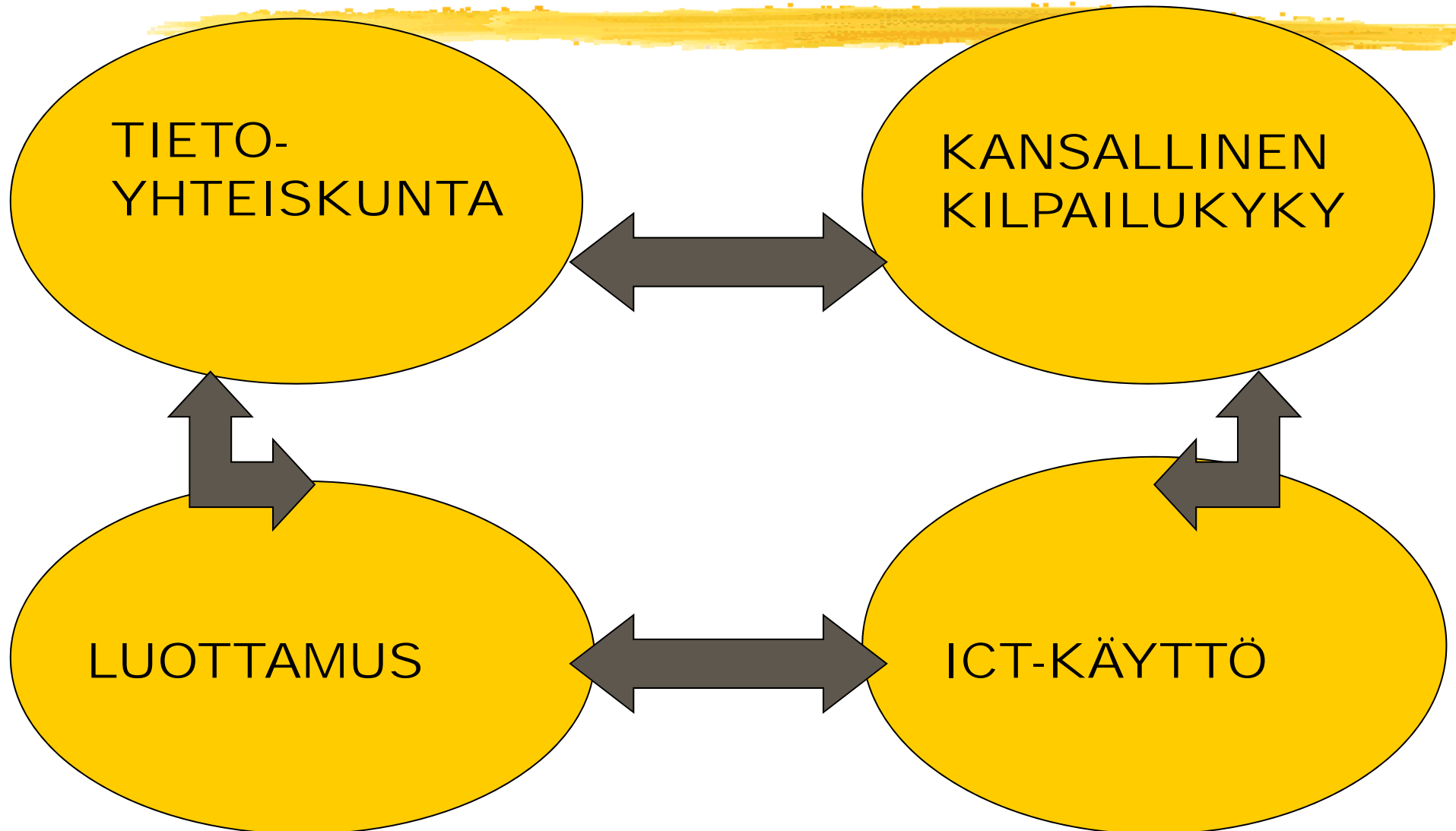
- * **yksityisyyden lisääntyvä merkitys**
- * **huomattava tiedostamisen puute**
- * **lainsäädäntöä on muutettava**
- * **uusia on-line tietosuojamalleja on kehitettävä ja liiketoimintamallit on uudistettava tietosuojan avulla**
- * **virtuaalisella henkilöllisyydellä ja profiloinnilla on kauaskantoisia seurauksia**
- * **parhaat tietosuojakäytännöt tulisi koota yhteen**

TILANNE-ARVIO/ Tekniset vaatimukset

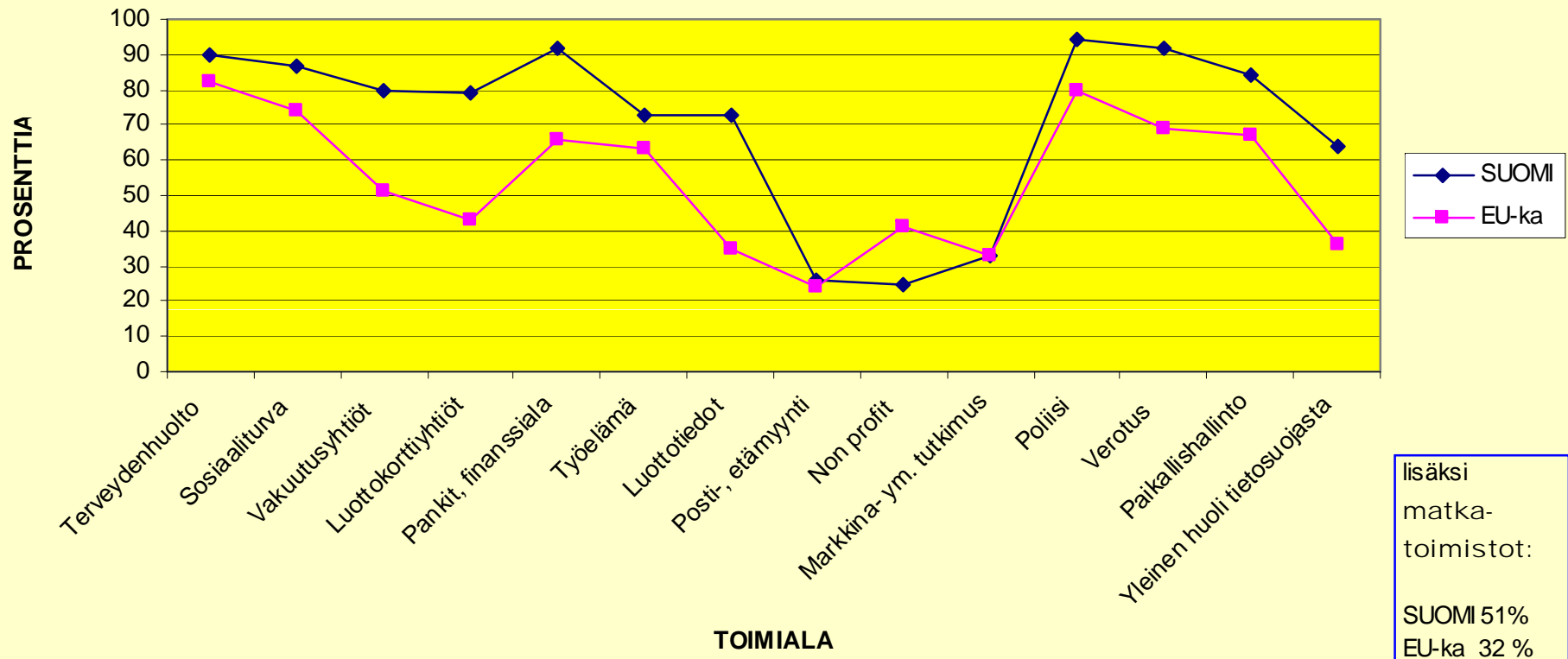

- * **koulutus ja tiedostaminen**
- * **tietosuojaan managerointi aktiiviseksi osaksi systeemisuunnittelua**
- * **tietosuojaan perusteet osaksi liiketoimintaprosesseja**
- * **tietosuojaan tukeva IT-infrastruktuuri**
- * **käytettävyys on edellytys PET-tekniikoille**
- * **teknologia hyödyntämään käyttäjää ja estämään tietosuojaloukkaukset**

"LUOTI" -projekti

EUROBAROMETRI V. 2008 / LUOTTAMUSINDIKAATTORI

EUROBAROMETRI 2008

b) Rekisterinpitäjien näkemykset

- miten hyvin rekisterinpitäjät tuntevat tietosuojalainsäädännön

Hyvin

FI = 2 % (alhaisin!)

EU = 13 %

Melko hyvin

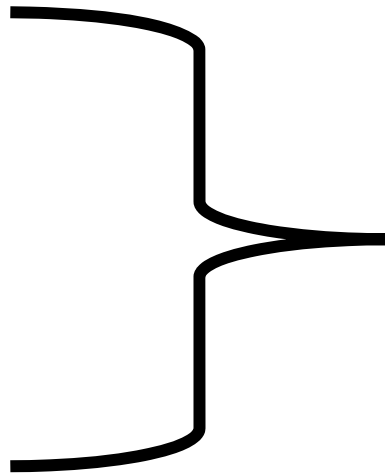
FI = 48 %

EU = 56 %

Huonosti

FI = 50 %

EU = 30 %

4. Alhaisin
(FR, PT, BE)

FI = 50 %

EU = 69 %

EUROBAROMETRI 2008

b) Rekisterinpitäjien näkemykset

- miten hyvin rekisterinpitäjät tuntevat tietosuojalainsäädännön

Lainsäädännön takaaman tietosuojan taso:

Korkea

+ 0 %

FI = 50 % (2. korkein!)

EU = 28 %

+ 2 %

Keskitasoinen

+ 2 %

FI = 44 %

EU = 56 %

+ 1 %

Matala/ei osaa sanoa

FI = 6 % (-2 %)

EU = 16 % (-3 %)

EUROBAROMETRI 2008

b) Rekisterinpitäjien näkemykset

- miten hyvin rekisterinpitäjät tuntevat tietosuojalainsäädännön

Toimiiko laki?

Hyvin, melko hyvin

- 20 %

FI = 49 %

EU = 42 %

Laki tulkitaan tiukemmin meillä kuin muualla?

FI = 65 %

EU = 33 %

Tietosuojalaki on tarpeellinen?

FI = 96 %

EU = 91 %

Harmonisointia riittävästi?

FI = 32 %

EU = 38 %

Tietosuojalaki on liian tiukka?

+ 7 %

FI = 41 %

EU = 37 %

+ 0%

Tarvittaisiin vain tietyille sektoreille?

(- 16 %)

FI = 11 % (alhaisin)

EU = 27 %

(- 7 %)

EUROBAROMETRI 2008

b) Rekisterinpitäjien näkemykset

- kehittämistoiveet

Tietoturvan harmonisointi

FI = 92 %

EU = 84 %

Informoinnin harmonisointi

FI = 86 %

EU = 80 %

Tietosuoja ja sananvapauden parempi balanssi

FI = 74 %

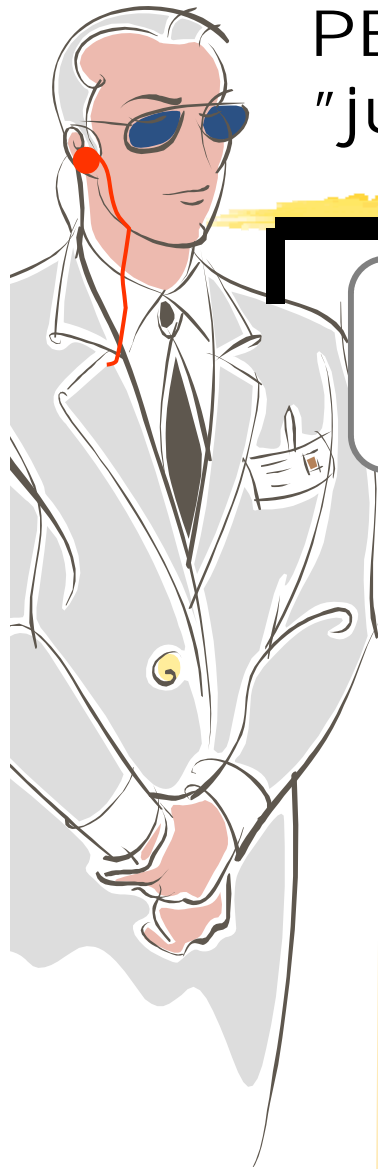
EU = 78 %

Tulkinta ja soveltamisohjeet

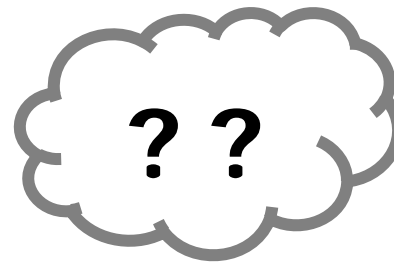
FI = 56 %

EU = 76 %

PERUSKYSYMYS "juridinen kiista"

PIDÄ HAUSKAA
POIKIEN KANSSA,
KULTA!

KEHITYSKULKUJA

	TIETOYHTEISKUNTA	TEKNOLOGIA	OIKEUSTIEDE
PERUSOIKEUDET	TIETO TUOTANNON- TEKIJÄKSI	TEHOKKUUS	INFORMAATIO- OIKEUS
ITSEMÄÄRÄÄMINEN	TIETOPÄÄOMA	ANALOGISET- DIGITAALISET	HENKIÖ- OIKEUS
ALAMAISESTA ▶ ASIAKKAAKSI	TIEDON MÄÄRÄ, LAATU	VAIHDE-RELE- DIGITAALINEN	EU:N VAIKUTUS
TIEDOSTAMINEN	PROSESSIT	RESITAALI 2	LAIN- SÄÄDÄNTÖ

TYÖELÄMÄN MUUTOKSET, RIKOLLISUUS,HYVÄT PALVELUT

17.7.2008

Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen päätös

I. V. FINLAND (NO. 20511/03)

Osoite <http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/view.asp?item=10&portal=hbkm&action=html&highlight=finland&sessionid=1185>

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

Search Results Help Log off

View Notice Summary Close All related English documents

CASE OF I v. FINLAND
(Application no. 20511/03)

JUDGMENT

STRASBOURG

17 July 2008

This judgment will become final in the circumstances set out in Article 44 § 2 of the Convention.

Tuomioistuin sovelsi ihmisoikeus-sopimusta tietoturvallisuuteen!

- yksityisyyden suoja edellyttää käytännöllisiä ja tehokkaita keinoja poissulkea mahdollisuudet luvattomaan käsittelyyn.

Tarkemmin →

17.7.2008

Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen päätös

I. V. FINLAND (NO. 20511/03)

Case: hlö sekä töissä että potilaana samaan aikaan sairaalassa (hiv) → **tieto levisi. Sairaala ei kyennyt selvittämään/esittämään, kuka käsitellyt tietoja** → vahingonkorvausvaatimus hylättiin
EIT:n arviointi: "Sairaalan potilastietojen käytön valvonta riittämätöntä"; Suomen valtio tuomittiin korvauksiin, koska se oli epäonnistunut ihmisoikeussopimuksen mukaisessa toiminta-velvollisuudessaan hakijan yksityisyyden suojaamisessa.

- voimassaolevaa lainsäädäntöä ei sovellettu riittävään suojaan
- Suomen tuomioistuimet eivät antaneet riittävää painoarvoa sille että puutteellinen pääsyn kontrolli oli lainsäädännön vastainen

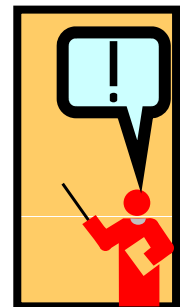
Johtopäätöksiä:

- rekisterinpidon tietoturva, lokit ▶ päätöksen myötä voidaan todeta, että kyseessä ei ole vain rekisterinpitäjän valvonnallinen väline, vaan lokittamiseen on oikeus myös rekisteröidyllä tiedonkohteena hakiessaan tietosuojallisia oikeuksiaan.
- **rekisteröidyn oikeudesta omien tietojensa lokitietoihin puuttuvat yhtenäiset säännöt**

Lisätietoja: www.tietosuoja.fi/43964.htm.

MITÄ YKSITYISYYS ON? MITÄ TIETOSUOJA TARKOITTA?

- * Perustuslaki 10 § => perusoikeus; poikkeuksista on säädettävä lailla
- * Oikeus vaikuttaa ja päättää itseään koskevien tietojen käsittelystä
- * Oikeus tietää tietojensa käsittelystä
- * Oikeus järjestää yksityiselämänsä ilman perusteetonta ulkopuolisten puuttumista; viestinnän luottamuksellisuus
- * Oikeus tulla arvioiduksi virheettömien ja tarpeellisten tietojen perusteella
- * Oikeus tulla kohdelluksi muiden perusoikeuksien mukaisesti (demokratia)
- * Oikeus saada tietoonsa perusteet, joihin automaattiset päätökset perustuvat
- * Oikeus luottaa tietoturvallisuuteen => turvaa muita oikeuksia
- * Oikeus saada apua ja neuvontaa itsenäisiltä viranomaisilta
- * Oikeus saada tieto viranomaisten asiakirjoista
- * Tahtotila: toisen herkkyyttä on vaikea arvioida

TIEDOLLISTEN PERUSOIKEUKSIEN PERHE

- * **Oikeus yksityiselämän suojaan Perustuslaki 10 §**
- * **oikeus elää ilman ulkopuolisten tarpeetonta puuttumista**
- * **oikeus ihmisarvoiseen kohteluun**
- * **oikeus kunniaan**
- * **yksilön itsemääräämisoikeus**
- * **yhdenvertaisuuden periaate**
- * **syrjintäkielto**
- * **oikeus saada tieto viranomaisten asiakirjoista**
- * **sananvapaus**

TIETOSUOJADIREKTIIVI 95/46/EY

Resitaalin 2) -kohta:

“Tietojenkäsittelyjärjestelmät on tehty palvelemaan ihmistä; järjestelmiä käytettäessä on kunnioitettava yksilöiden perusoikeuksia ja –vapauksia heidän kansalaisuudestaan tai asuinpaikastaan riippumatta, erityisesti oikeutta yksityisyyteen, ja osallistuttava taloudelliseen ja sosiaaliseen kehitykseen, kaupan kehittämiseen sekä yksilöiden hyvinvoinnin lisäämiseen.”

SUOMEN PERUSTUSLAKI (731/1999)

10 § Yksityiselämän suoja

Jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla.

Kirjeen, puhelun ja muun luottamuksellisen viestin salaisuus on loukkaamaton.

Lailla voidaan säätää perusoikeuksien turvaamiseksi tai rikosten selvittämiseksi välttämättömistä kotirauhan piiriin ulottuvista toimenpiteistä. Lailla voidaan säätää lisäksi välttämättömistä rajoituksista viestin salaisuuteen yksilön tai yhteiskunnan turvallisuutta taikka kotirauhaa vaarantavien rikosten tutkinnassa, oikeudenkäynnissä ja turvallisuustarkastuksessa sekä vapaudenmenetyksen aikana.

YKSITYISELÄMÄ

Perustuslaki 10 §

YKSITYISYYS

- 📖 RIKOSLAKI 24 LUKU
- 📖 E-SANANVAPAUSLAKI
- 📖 SALASSAPITO-SÄÄNNÖKSET

VIESTINTÄ

- ▶ Sisällön suoja
- ▶ Tunnistetietojen suoja

TIETOSUOJA

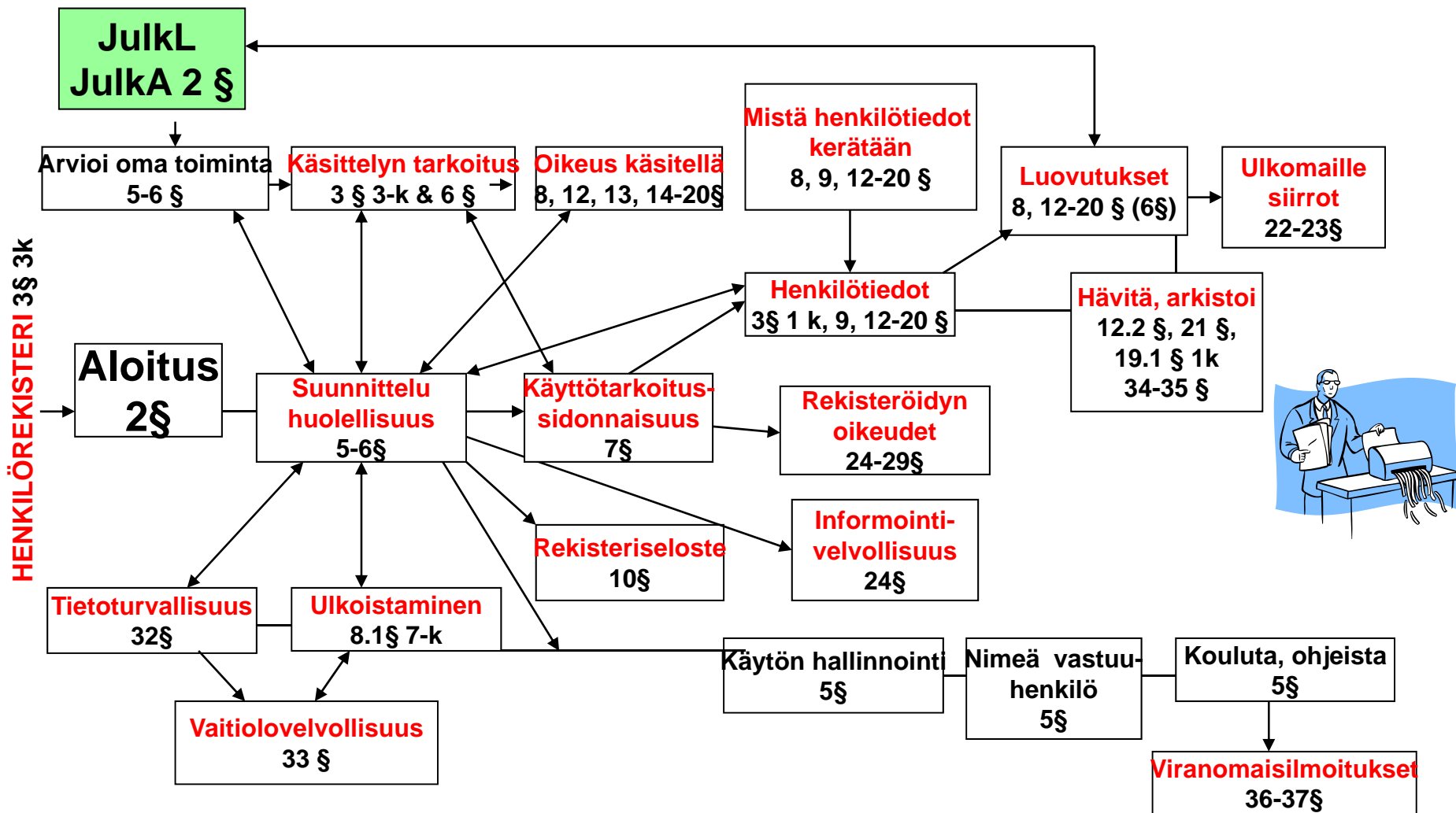
- 📖 HENKILÖTIETOLAKI
- ▶ oikeus tietää, vaikuttaa
- ▶ oikeus järjestää yksityiselämänsä...
- ▶ henkilötietojen automaattinen käsittely ja rekisterinpito

📖 JULKISUUSLAKI
(Perustuslaki 12 §)

HENKILÖTIETOLAKI

Rekisterinpitäjän (3 § 4 k) henkilötietojen käsittelyn kuvaus ja lainmukaisuuden arviointi

Henkilötietolaki (523/1999)

2 § Soveltamisala

Henkilötietoja käsiteltäessä on noudatettava, mitä tässä laissa säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä.

Tätä lakia sovelletaan henkilötietojen automaattiseen käsittelyyn

Henkilötietolaki (523/1999)

6 § Henkilötietojen käsittelyn suunnittelu

Henkilötietojen käsittelyn tulee olla asiallisesti perusteltua rekisterinpitäjän toiminnan kannalta. Henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset sekä se, mistä henkilötiedot säännönmukaisesti hankitaan ja mihin niitä säännönmukaisesti luovutetaan, on määriteltävä ennen henkilötietojen keräämistä tai muodostamista henkilörekisteriksi. Henkilötietojen käsittelyn tarkoitus tulee määritellä siten, että siitä ilmenee, minkälaisten rekisterinpitäjän tehtävien hoitamiseksi henkilötietoja käsitellään.

FEDERAL TRADE COMMISSION

PROTECTING AMERICA'S CONSUMERS

Privacy

Home

News

Competition

Consumer Protection

Economics

General Counsel

Actions

Co

About the FTC

Commissioners

Offices & Bureaus

Regions

Inspector General

Jobs

En Es

www.ftc.gov

→ Riittääkö itsesääntely

IT-TEKNOLOGIAN TRENDEJÄ:

- 1) It-teknologia soluttautuu osaksi toimintaympäristöön
- 2) uusien käyttäjien tarpeet vaikuttavat it-teknologian jatkokehitykseen
- 3) It-teknologia sekä tuhoaa että luo ammatteja ja teollisuuden aloja
- 4) It-teknologia muuttaa ja muovaa organisaatioita, yhteiskunnan rakenteita, yleistä tottelevaisuutta ja kuuliaisuutta, johdon roolia, valvontaa ja sananvapauden toteuttamista
- 5) It-teknologia säätelee yhä enemmän sekä työntekotapojamme että vapaa-aikaamme
- 6) it-teknologia on vaikuttanut perustuksellisesti talouselämään
- 7) It-teknologia on syventänyt maailman menestyjien ja häviäjien välistä kuilua entisestään

MUUTOSTEKIJÄT/MUUTOSVOIMAT

= Tekijät, jotka mahdollistavat siirtymisen ubiikkiin tietoyhteiskuntaan (yhteisvaikutus)

- Optiset telekommunikaatioverkot lisäävät tietojen siirtonopeutta
- langattomat paikallisverkot kehittyvät nopeasti
- paikantavasta teknologiasta alkaa tulla osa tavallista arkipäiväämme; laitteiden kehitys nopeaa
- tietojenvälitys tapahtuu internetpohjaisen teknologian avulla. Otettaessa käyttöön laaja-alaiset IP-osoitteet emme puhu enää vain ihmisten vaan myös "esineiden ja ihmisten yhdistämisestä"
- avoimet komponenttipohjaiset tietorakenteet muuttavat tunnistuksen, paikannuksen ja tiedonvälityksen hallinnointia vaikuttaen jopa luottamuksellisuuteen liittyviin määritelmiin (PET)
- XML-pohjaiset konekielet mahdollistavat useiden erilaisten sovellusten ja tekniikoiden yhteiskäytön
- pienikokoiset päätelaitteet tulevat yhä yleisemmiksi ja pitävät myös yhteyttä toisiinsa
- teknologia sisältää yhä enemmän "piilotettuja toimintoja" (Hidden functions)

UBIIKKI YHTEISKUNTA

roolimme teknologioiden käyttäjinä on nopeasti muuttumassa

lukija

tarinankertoja

katsoja

aktiivinen pelaaja

passiivinen kuuntelija

aktiivinen keskustelija

käyttäjä

kehittäjä

kuluttaja

tuottaja

kokija

osallistuja

TIETOSUOJAVALTUUTETUN HAVAINNOT:

- Kansalaisten ja yhteisöjen asenne pitäisi nopeasti saada ”terävöitymään” asiassa
- Poliisi-, syyttäjä- ja tuomarikoulutusta on lisättävä
- tietosuoja tukevien teknologioiden (PET-teknologiat) käyttöä lisättävä
- lainvalmistelutyöhön lisättävä uusia vaikutusten arviointivaatimuksia
- *Maastamme puuttuu edelleen varsinainen tietoturvallisuuslaki!*
- *Identiteettivarkauksia ei ole toistaiseksi myöskään Suomessa sellaisenaan kriminalisoitu!*
- Opetusjärjestelmämme ei ole riittävästi reagoinut tietoverkkorikollisuuden aiheuttamaan uhkaan kansalaisille
- ICT-tuotteissa ei ole varsinaista sertifiointia käytettävissä
- kansalaisille suunnattu hälytysjärjestelmä ja varsinainen hälytysvelvoite puuttuu
- Tarvittavan ennakkopäätösmenettelyn kehittäminen

- IITA
- EKI

Trendit:

1. COMPLIANCE
2. ACCOUNTABILITY
3. PRIVACY BY DESIGN
4. PRIVACY BY DEFAULT
5. TIETOTURVALAKI?
6. IDENTITEETTIVARKAUKSIEN KRIMINALISOINTI?
7. LISSABON 7 & 8 ARTIKLAT

⌘ Trendit

⌘ 7) Tietohallintolaki

⌘ 8) Vahva sähköinen tunnistaminen

⌘ 9) Tietotilinpäättös

⌘ 10) Uusi direktiivi

⌘ 11) ISO-standardi

⌘ 12) IT-sopimusehdot

Komission tiedonanto

⌘ Comprehensive approach to data protection

⌘ Oikeus unohtaa?

19.5.2010

MIHIN HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELYN SÄÄNTELY ON KEHITTYMÄSSÄ?

- linjauksia Suomesta
- kansainvälisestä kehityksestä

Reijo Aarnio
Tietosuojavaltuutettu

TIETOSUOJAVALTUUTETUN TOIMISTO

KIITOS
KUUNTELUSTA!